

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Алексєєнко І.А.

Жилінська А.С., здобувач вищої освіти

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

Машинобудівна галузь – це основа промислового виробництва будь-якої країни. Від ступеня розвитку машинобудування залежить стійкість та ефективність розвитку інших секторів економіки.

Зростаюча швидкість зміни зовнішнього середовища потребує організаційних змін всередині системи управління підприємством, що проявляється у потребі в управлінні витратами, націленому на швидке реагування на виникаючі зміни.

Витрати підприємства є основою у формуванні його прибутку, а в сучасних ринкових умовах функціонування машинобудівного підприємства неможливе без системи планування та контролю витрат. Мета аналізу витрат діяльності підприємства полягає у всебічній оцінці фактичних даних, їхній оптимізації та обґрунтуванні управлінських рішень щодо подальшої раціоналізації [1].

Основними завданнями управління витратами є:

- підвищення ефективності діяльності підприємства;
- визначення витрат за основними функціями управління;
- розрахунок витрат за окремими структурними підрозділами та підприємством в цілому;
- оцінка структури собівартості; виявлення факторів, що впливають на собівартість продукції; пошук резервів зниження витрат на всіх етапах виробничого процесу і у всіх підрозділах підприємства, аналіз впливу собівартості на величину прибутку;

- розрахунок витрат на одиницю продукції (робіт, послуг) – калькулювання собівартості продукції;
- підготовка інформаційної бази, що дозволяє оцінювати витрати при виборі та прийнятті управлінських рішень щодо вдосконалення виробничих процесів, формуванні асортиментної політики, оптимізації завантаження виробничих потужностей та ін.;
- формування конкурентоспроможних цін на номенклатуру продукції на базі фактичних витрат;
- виявлення раціональних способів контролю і вимірювання витрат.

Для управління витратами спочатку необхідно проаналізувати показники діяльності підприємства. Для аналізу було обране машинобудівне підприємство ПАТ «Дніпропетровський агрегатний завод». Показники його діяльності наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Показники роботи ПАТ «ДАЗ»

Показники	2016 рік		2017 рік	
	тис. грн	%	тис. грн	%
Дохід	370545	100	453877	100
Постійні витрати	88872	24	120303	26,5
Змінні витрати	234006	63	293549	64,7
Прибуток	47667	13	40025	8,8

З таблиці 1 видно, що у 2017 році порівняно з 2016 дохід підприємства збільшився, а прибуток зменшився. Це відбулось за рахунок збільшення частки собівартості продукції у загальній структурі витрат. Відповідно доля прибутку підприємства скоротилась з 13 % у 2016 році до 8,8 % у 2017 році.

Для управління витратами підприємства необхідно зробити порівняльний аналіз беззбитковості за два роки

(табл. 2). Іншими словами його називають аналіз співвідношення «витрати – обсяг – прибуток» (CVP-аналіз) – заснований на використанні концепції маржинального доходу, який необхідний для покриття постійних витрат, а потім для отримання прибутку.

Таблиця 2

Порівняльний аналіз беззбитковості

Показники	2016 рік		2017 рік	
	тис. грн	%	тис. грн	%
Дохід	370545	100	453877	100
Змінні витрати	234006	63	293549	64,7
Маржинальний дохід	136539	37	160328	35,3
Постійні витрати	88872		120303	
Прибуток	47667		40025	
Точка беззбитковості	240195		340802	
Запас безпеки	130350		113075	
Запас безпеки, %	35		25	
Операційний важіль	2,86		4	

Маржинальний дохід – різниця між виручкою від реалізації продукції і змінними витратами, або сума постійних витрат та прибутку. У 2017 році маржинальний дохід збільшився у грошовому вимірі, але його частка у структурі витрат дещо зменшилась. Такі показники, як маржинальний дохід, точка беззбитковості, зона безпеки та операційний важіль, були розраховані за формулами, наведеними в літературі [2].

Точка беззбитковості – обсяг продажів, при якому підприємство не має ні прибутку, ні збитку. Зона безпеки показує перевищення обсягу виробництва в даний момент над обсягом виробництва, визначеним для точки беззбитковості.

Результати CVP-аналізу свідчать про те, що значення точки безбитковості зросло майже у 1,4 рази (з 240195 тис. грн. у 2016 році до 340802 тис. грн. у 2017 році). Відповідно, скоротилась зона безпеки підприємства з 35 % у 2016 році до 25 % у 2017 році. Такі зміни свідчать про те, що зараз підприємство себе почуває менш впевнено, ніж раніше, і будь-які зміни у зовнішньому середовищі можуть негативно вплинути на показники його роботи.

Операційний важіль – це показник частки постійних витрат в структурі загальних витрат підприємства, він показує, у скільки разів може змінитися значення прибутку при збільшенні (зменшенні) обсягу продажів. Він залежить від співвідношення постійних і змінних витрат [3]. Розраховані значення операційного важеля свідчать про зростання частки постійних витрат. Це також видно з даних таблиці 1. Високий показник операційного важеля (у 2017 році він дорівнював 4), з однієї сторони, вказує на можливий значний ріст прибутку при збільшенні доходу, але, при скороченні доходу зменшення прибутку буде теж суттєвим.

Отже, при плануванні роботи підприємства необхідно звертати увагу на співвідношення між різними видами витрат, адже правильне управління витратами допоможе одержати бажаний результат.

Перелік посилань:

1. Замураєва Л. Е. Управление затратами : учеб. пособие. Тюмень : Тюменский гос. университет, 2009. 259с.
2. Савчук В. П. Управление финансами предприятия. Москва : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2003. 480 с.
3. Лисенко Т. І., Мироненко М. А., Алексєєнко І. А. Управління витратами : конспект лекцій. Дніпро : НМетАУ, 2018. 61 с.